

Zemřel Jiří Černý

Dne 1. listopadu 1982 zemřel v Praze po těžké a dlouhé nemoci dr. Jiří Černý, CSc., vedoucí vědecký pracovník Ústavu pro filozofii a sociologii ČSAV, dlouholetý vedoucí oddělení dějin filozofie tohoto ústavu.

Byl to člověk s hlubokým smyslem pro odhalování filozofických problémů v jejich dějinné kontinuitě.

Zasvětil své dílo historicko-filozofické problematice. Významné jsou jeho studie věnované Schellingovi a Hegelovi, dále metodologickým problémům v oblasti dějin filozofie a kritice soudobé nemarxistické filozofie, zejména fenomenologii a frankfurtské školy. V poslední době zaujaly zejména jeho práce o B. Bolzanovi.

J. Černý byl celou svou tvůrčí činností neustále těsně spjat s dějinami českého filozofického myšlení. Po celou řadu let vedl práci na kolektivní *Antologii z dějin českého a slovenského filozofického myšlení* (Svoboda 1981), která vyšla paralelně v ruském překladu také v Sovětském svazu, a která se ihned po svém vydání dočkala zaslouženého ocenění. Za přínos k rozvoji naší marxisticko-leninské filozofie mu byla v roce 1978 udělena stříbrná plaketa Františka Palackého za zásluhy o rozvoj společenských věd.

V jeho osobě ztrácí naše marxisticko-leninská filozofie jednoho ze svých předních pracovníků, který se zasloužil zejména o rozvoj historicko-filozofických studií u nás.

Redakce a redakční rada Sociologického časopisu

Mezinárodní vědecká konference (Osobnost a dílo akademika L. Štolla)

Při příležitosti nedožitých osmdesátin akademika Ladislava Štolla uspořádal Ústav pro českou a slovenskou literaturu ČSAV spolu s Literárnovedným ústavem SAV mezinárodní vědeckou konferenci nazvanou *Osobnost a dílo akademika Ladislava Štolla*, která se konala v Praze v budově prezidia ČSAV ve dnech 18.–19. května 1982. Vedle představitelů české a slovenské literární vědy a kultury se jí zúčastnili hosté ze zahraničí, reprezentující partnerské vědecké instituce a vysokoškolská pracoviště v SSSR, PLR, NDR, MLR, BLR.

Cílem konference bylo objasnit základní rysy Štollovy osobnosti, zhodnotit úcast L. Štolla na rozvoji socialistické kultury, zařadit jeho dílo do vývoje české marxistické literární vědy a kritiky, ukázat, čím přispělo k rozvoji marxistického myšlení o literatuře a umění. V průběhu jednání byl zvýrazněn význam jeho díla pro současnost a to nejen u nás, ale i v ostatních socialistických zemích. V souvislosti s hodnocením bohatého tvůrčího odkazu L. Štolla byly analyzovány současné problémy marxistické uměnovědy, zejména v oblasti metodologie a ideologického zápasu ve sféře umění.

V úvodu konference byly přečteny pozdravné dopisy, které konferenci zaslali akademik Zdeněk Snítal, místopředseda ČSAV, G. Berdnikov a D. Markov, ředitelé Institutu mirovoj literatury a Institutu slavjanověděníja i balkanistiky AN SSSR v Moskvě. Shodně se v nich konstatovalo, že Štollovo dílo pro nás zůstává zdrojem poznání a inspirace k rozvoji společenských věd i k dalšímu prohlubování česko-slovensko-sovětské vědecké spolupráce.

S hlavním referátem, zaměřeným ke zhodnocení osobnosti a díla L. Štolla v perspektivě nejzávažnějších momentů jeho života i tvorby, vystoupila H. Hrzalová. Na pozadí historického vývoje vytkla příznačné rysy L. Štolla, vykreslila profil politicky angažovaného komunistického intelektuála a marxistického vědce, jehož tvůrčí přínos obsahuje „desítky poznatků, podnětů, klade mnohé otázky, upozorňuje na problémy, žádá odpovědi, žádá si pokračovat v bádání, které rozvinul.“ Zkonkretizováním základní problematiky poskytl referát konstruktivní východisko dalšímu jednání.

S. Nikolskij se soustředil k problému emancipace člověka v pracích L. Štolla o umění, I. Seehasová řešila otázku pokroku humanity v díle L. Štolla a S. Šerlaimovová se zamýšlela nad Štollovým přínosem k metodologii české marxistické kritiky. K. Rosenbaum hovořil o vztahu L. Štolla ke Slovensku, vyzdvihl mezinárodní spolupráci českých a slovenských levicově orientovaných kulturních pracovníků a Štollův podnětný vliv ve slovenském literárněvědním kontextu. E. Fojtíková se zabývala ob-

dobím pedagogického působení L. Štolla na filozofické fakultě UK a vyslovila několik námětů pro aplikaci jeho odkazu. Štollovým přednáškám z dějin politických ideologií věnoval pozornost F. Kutta, jeho přednáškám o evropské renesanční filozofii M. Tomčík, a to v rámci hlubšího pohledu na renesanční zdroje. Štollova pojetí světa a umění, M. Zeman se zaměřil na Štollovo pojetí umění jako ideologie: přesvědčivě doložil Štollův „iniciující přístup“ k živé problematice boje za socialistický realismus, jeho „vědomí spoluodpovědnosti za praktickou verifikaci projektované koncepce a jeho realizaci.“ Úlohu ideologie v uměleckém díle a její širší projekci do literární vědy analyzoval ve svém příspěvku L. Illés. K filozofickým podnětům díla L. Štolla promluvil J. Zelený, na téma aktuálního významu Štollova vědeckého a kulturně politického odkazu J. Dvorský; „štollovské vyznání“ J. O. Fischera pak obsahovalo celý soubor podnětů, z nichž u L. Štolla čerpala po válce nastupující generace marxistických vědců. Štollovou kritikou strukturalismu a jejími mezinárodními souvislostmi se zabývali Š. Vlašín a H. Janaszek-Ivaničková. Na oboustranně plodný vztah L. Štolla k předním osobnostem naší literatury a kultury upozornili M. Blahynka (především na vztah k V. Nezvalovi), J. Hájek (k F. X. Šaldovi) a J. Heřtová (k Z. Nejedlému). Akademik V. Vaněček hodnotil činnost L. Štolla jako předsedy Vládní komise pro vybudování ČSAV, P. Vošahlíková zkoumala jeho podíl na formování a rozvoji české antifašistické kultury, R. Filipčíková evokovala historii tvůrčích kontaktů L. Štolla s Institutem mírové literatury AN SSSR a I. Pavlov zdůraznil inspirativní vliv L. Štolla na vypracování metodologie bulharské bohemistiky. L. Richter hovořil o kritériích hodnocení literatury na podkladě slovenského materiálu meziválečného období. Zajímavé poznatky o současné situaci marxistické vědy o literatuře ve Francii obsahoval příspěvek J. Péruse, který byl konferenci zaslán.

Závěrečné slovo přednesla H. Hrzalová. Resumovala v něm nesporně pozitivní výsledky, k nimž jednání konference dospělo, a konstatovala, že bohatý myšlenkový odkaz Ladislava Štolla plně pokryl průběh jednání, takže širší diskuse k aktuálním otázkám teorie socialistického realismu musí být přesunuta spíše do sféry publikační. Vyjádřila naději, že připravovaná publikace, která bude věnována osobnosti a dílu akademika Štolla, se stane inspirativním odrazíštěm k dalšímu prohloubenému studiu a rozvíjení odkazu význačné osobnosti našeho kulturního a vědeckého života.

Zdena Kovářová

“Femme” — mezinárodní konference o výzkumu a vzdělávání žen

Ve dnech 26. VII. — 4. VIII. 1982 se z iniciativy Institutu Simone de Beauvoirové při Concordské univerzitě konala v kanadském Montrealu konference o výzkumu a vzdělávání žen, nesoucí téměř beletristický název “Femme”.

Šlo o první mezinárodní a interdisciplinární setkání vědců zabývajících se touto problematikou, jehož cílem bylo navázat ve vědecké sféře na iniciativu konference Mezinárodní asociace žen v Kodani a Světového kongresu žen v Praze a rozšířit mezinárodní spolupráci se zvláštním důrazem na problémy žen v rozvojových zemích.

Na konferenci byly zastoupeny téměř všechny společenskovědní a některé další disciplíny, jejichž specifické přístupy se promítaly nejen do společných zasedání, ale byly pro ně vyhrazeny i zvláštní sekce: pro sociologii, filozofii, psychologii, pedagogiku, ekonomii, historii, antropologii, právní vědu, politologii, sociální lékařství, matematiku a statistiku.

Rozsáhlý program byl rozdělen do 5 plenárních zasedání a cca 40 sekcí.

Plenární zasedání I bylo věnováno konceptuálním otázkám výzkumu. V sekcích, které na ně navazovaly, byly probírány otázky vymezení výzkumu, jeho epistemologická a metodologická základna, problémy interkulturního a interdisciplinárního zkoumání, otázky výzkumných nástrojů, historie výzkumu ženské problematiky, jeho perspektivy a jeho vztah k sociálně vědnímu výzkumu vůbec, otázky výměny informací a vytvoření computerizované bibliografické databáze atd.

K tomuto plenárnímu zasedání se vázaly ještě další sekce, organizované podle jednotlivých výše uvedených vědních disciplín.

Na programu *plenárního zasedání II* byly otázky výchovy a vzdělávání žen. V příslušných sekcích byly probírány metody výchovy a vzdělávání v různých sociálních kontextech a formálních i neformálních rámcích, institucionální báze, strategie, vztah vzdělání a sociální změny, využití masových komunikačních prostředků, možnosti vytvoření vzdělávacích programů uplatnitelných ve více zemích atd.